

УДК 378.147:615.011

MAIN ASPECTS OF TEACHING PHARMACEUTICAL CHEMISTRY BASED ON THE COMPETENCY-BASED APPROACH AT THE PROFESSIONAL COLLEGE OF BSMU

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ХІМІЇ НА ОСНОВІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ БДМУ

Alla Velyka / Велика Алла,

Candidate of biological sciences

ORCID: 0000-0001-6550-4822

Yulia Kropelnyska / Крпельницька Юлія

ORCID: 0000-0002-9517-8041

Oleksandra Garvasiuk / Гарвасюк Олександра

Candidate of medical sciences

ORCID: 0000-0002-1936-2015

Bukovinian Medical State University

Анотація. На сучасному етапі стрімкий розвиток фармацевтичної галузі вимагає високоякісної підготовки компетентних фахівців, що будуть конкурентоспроможними на ринку праці. Це передбачає не лише глибоке оволодіння майбутніми фармацевтами знаннями, вміннями та навичками, але й формування таких важливих якостей, як здатність до самоосвіти, прагнення до пізнання та розвиток соціальних навичок, зокрема комунікативних. Така підготовка реалізується впровадженням компетентнісного підходу у навчальний процес.

Ключові слова: компетентнісний підхід, фармацевтична хімія, фармацевти, інноваційні технології.

Вступ.

Стандарти вищої освіти України, що ґрунтуються на засадах Болонської системи, покликані забезпечувати її прогресивний розвиток, формування якісно нових характеристик у порівнянні з європейськими стандартами, а також окреслення перспектив удосконалення на сучасному етапі. Виклики, пов'язані з підвищенням якості освітнього процесу, спонукали науковців до активного пошуку нових методологічних підходів. Пріоритетним у цьому плані на сьогодні вважається компетентнісний підхід, що базується на основних компетентностях фахівця та забезпечує практичне здійснення зв'язку сфери освіти зі сферою праці. Термін “компетентнісний підхід” останнім часом досить часто з'являється в офіційних документах, що стосуються освітньої сфери. Серед великої кількості досліджень, що аналізують та конкретизують дану тему в аспектах медичної

освіти, слід звернути увагу на роботи С. Д. Максименка, М. М. Філоненка, В. Є. Мілеряна, В. П. Андрущенко [1]. Також слід зазначити, що достатнє висвітлення окремих принципів даного підходу ще не означає його необхідної продуктивності для вищої фармацевтичної освіти. Тому метою нашого дослідження є впровадження компетентнісного підходу у викладання фармацевтичної хімії майбутнім фармацевтичним фахівцям.

Основна частина.

Компетентнісний підхід сприяє формуванню у студента здатності до навчання та самонавчання, забезпечує більшу гнучкість у взаємовідносинах з роботодавцями, що відіграє важливу роль у підготовці майбутнього фахівця. Крім того, така стратегія дозволяє вирішити актуальне протиріччя між орієнтацією професійної освіти на вдосконалення її суб'єктів та тенденцією до стандартизації вимог та технологій навчання студентів. Як показали численні дослідження поняття “компетентність” значно ширше, ніж звичні “знання” та “вміння”. Компетентність, в першу чергу, виражає значення традиційної тріади “знання, вміння, навички”, об'єднуючи їх між собою. По-друге, це поняття доцільніше використовувати для опису реального рівня підготовки фахівця, що відрізняється здатністю обирати найбільш оптимальне рішення, аргументовано відкидаючи неправильні, піддавати сумнівам ефективність, тобто володіти критичним мисленням. По-третє, компетентність передбачає постійне оновлення знань, володіння новою інформацією для успішного вирішення професійних завдань у даний час та в даних умовах, тобто компетентність – це здатність до актуального виконання діяльності. Також компетентна людина повинна не тільки розуміти сутність проблеми, а й вміти практично її вирішувати. Компетентний фахівець має можливість застосовувати певний метод вирішення проблеми залежно від конкретних умов [2].

Впровадженню компетентнісного підходу у навчальний процес у фаховому коледжі сприяють наступні принципи:

- принцип варіативності та відкритості (відповідність умовам ринку праці впливає на безперервний розвиток або заміну наявних компетенцій);

- принцип цілісності та багатоаспектності (наявні компетенції особистості стосуються різних сторін її життєдіяльності, але між ними існують складні взаємовідносини);
- принцип гуманності (основу кожної компетенції та всього підходу в цілому становить увага та турбота про оточуючих);
- принцип інтегративності (ефективність реалізації компетентнісного підходу базується на його зв'язках з іншими підходами, що відповідають сучасній освітній парадигмі) [3].

Фармацевтична хімія є нормативною дисципліною і її вивчення є невід'ємною частиною освітнього процесу підготовки фармацевтів у фаховому коледжі БДМУ. Одним з напрямків покращення розуміння студентами даного предмета є впровадження інтерактивних технологій навчання в навчальний процес. При цьому студенти залучаються до активних видів навчальної діяльності – пошукової, ігрової, комунікативної, що суттєво підвищує інтерес до предмета, активізує творче мислення. Фармацевтична хімія є інтегрованою з іншими хімічними, медико-біологічними та профільними дисциплінами. Така міжпредметна інтеграція дає можливість проведення інтерактивних круглих столів, мозкових штурмів, які спонукають до розгляду теоретичних або практичних завдань з точки зору суміжних дисциплін. Це безумовно покращить рівень засвоєння знань та формування навичок, навчить студента систематизувати інформацію, встановлювати взаємозв'язок між теоретичним матеріалом та його практичним значенням. Така робота може бути як колективною (робота в групах), так і індивідуальною, і полягає в підготовці проєктів у вигляді презентацій Power Point та їх подальшому захисті. Враховуючи, що фармацевтична хімія входить у вісь КРОКу, для студентів як денної, так і заочної форм навчання розробляються онлайн-консультації та вебінари, що дозволяє одночасно дистанційно працювати з великою аудиторією та вирішувати дискусійні питання в режимі онлайн при підготовці і до практичних завдань, і до єдиного комплексного іспиту.

Як нормативна дисципліна, фармацевтична хімія повинна забезпечувати формування наступних фахових (професійних) компетентностей:

➤ ФК2. Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами санітарно-протиепідемічного режиму, охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки

➤ ФК5. Здатність виконувати завдання, направлені на забезпечення та контроль якості лікарських засобів та лікарської рослинної сировини.

У процесі вивчення дисципліни студент повинен засвоїти основні поняття фармацевтичної хімії: структуру, джерела отримання природних і синтетичних лікарських засобів, методи їх якісного та кількісного визначення, умови зберігання лікарських препаратів, зв'язок між структурою і фармакологічною дією лікарських засобів.

Крім професійних компетентностей при підготовці майбутнього фармацевта необхідно враховувати формування і загальних компетентностей, рекомендованих у проекті TUNING, а саме:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- здатність планувати та керувати часом;
- знання та розуміння предметної області та професійної діяльності;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- навички використання інформаційних та комунікативних технологій;
- здатність проведення досліджень на належному рівні;
- здатність навчатися та опановувати сучасні знання;
- здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність бути критичним та самокритичним;
- уміння визначати, ставити та вирішувати проблему;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність працювати в команді;
- навички міжособистісної взаємодії;

- навички здійснення безпечної діяльності;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість робіт;
- прагнення до збереження навколишнього середовища.

Для формування фахових компетентностей студентів-фармацевтів у фаховому коледжі БДМУ можна використати наступні методи:

- науково-методичне забезпечення підготовки майбутніх фахівців з урахуванням основних видів компетенцій;
- розробка типових програм, методичних посібників, підручників, методичних матеріалів;
- розробка та впровадження нових методик навчання та виховання з метою формування конкурентоспроможного фахівця;
- ефективне використання інноваційних програм освітніх технологій;
- використання інноваційних форм та методів індивідуального або групового пошуку [4].

Всі ці методи та технології активізують розумову діяльність студентів, формують позитивну мотивацію та розвивають інтерес до вивчення фармацевтичної хімії.

Висновки.

Модель підготовки фармацевта, спроможного ефективно виконувати професійні завдання, базується на розгалуженій системі ціннісних орієнтирів. Ця система не лише сприяє успішній професійній діяльності, а й формує певні соціальні якості фахівця. Досягнення цього стає можливим за умови цілеспрямованого формування та розвитку когнітивної, комунікативної, соціальної, мотиваційної та етичної компетентностей. Компетентнісний підхід, орієнтований на досягнення конкретного кінцевого результату, здатен суттєво покращити навчальний процес. Розбудована система компетентностей дозволить студенту опанувати навички самоконтролю власної діяльності та відповідальності за її результати, розвинути самостійність мислення, а також ефективно використовувати інноваційні підходи для досягнення поставлених цілей.

Література:

1. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці. Педагогіка і психологія. 2010. № 2. С. 26-31.
2. Бойчук Ю.Д. Компетентнісний підхід // В кн.: Наукові підходи до наукових педагогічних досліджень: Монографія / за заг. ред. докт. пед. наук, проф., чл.-кор. НАПН України В.І. Лозової. Харків: “Апостроф”.2011. С. 188.
3. Лебідь С. Г. Компетентнісний підхід до викладання медичної хімії [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/part_2/21.pdf
4. Борисенко М. В. Засоби формування професійної компетентності та виховання соціально-мобільної особистості [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/33147/

Abstract. *At the present stage, the rapid development of the pharmaceutical industry requires high-quality training of competent specialists who will be competitive in the labor market. This involves not only the in-depth acquisition of knowledge, skills, and abilities by future pharmacists, but also the formation of such important qualities as the ability for self-education, the pursuit of knowledge, and the development of social skills, including communication. Such training is implemented through the introduction of a competency-based approach into the educational process.*

Keywords: *competency-based approach, pharmaceutical chemistry, pharmacists, innovative technologies.*

Стаття надіслана до друку 25.07.2025

©Кропельницька